

Bemærkninger til lovforslaget

Lovforslaget tager sigte på at tilvejebringe en ny ordning for behandling af klager over politiet, som opfylder de to elementære krav, der må stilles til denne behandling:

- 1) Det må være en anden instans end politiet, der foretager de nødvendige undersøgelser vedrørende grundlaget for klagerne, og
- 2) politiet skal ikke være med til at træffe afgørelsen i disse klagesager.

Forslaget bygger på den skitse, som er udarbejdet af Dansk Retspolitisk Forenings arbejdsgruppe vedrørende retssikkerhed i retsplejen¹⁾2).

Resumé af det hidtidige forløb

Kravet om, at det må være andre end politiet selv, der undersøger grundlaget for klager over politiet, og at politiet ikke skal være med til at afgøre, om klagerne er berettigede, er så selvfølgelig, at det burde være helt unødvendigt at begrunde det.

Det har da også gang på gang vist sig, at offentlig debat om spørgsmålet munder ud i sådanne krav.

Den nuværende klageinstans, lokalnævnet, var (paradoksalt nok) et resultat af en sådan offentlig debat midt i 60'erne. Debatten førte bl.a. til et spørgsmål til justitsministeren fra højesteretssagfører Ib Thyregod (V):

»Vil justitsministeren foranledige, at der gennem retsplejerådet foretages overvejelse af mulighederne for, at undersøgelser mod polititjenestemænd fremover foretages gennem et af politiet uafhængigt organ?«

Thyregod begrundede bl.a. sit spørgsmål med, at »det ud fra et retssikkerhedssynspunkt ville være rimeligt, at et af politiet uafhængigt organ foretager disse undersøgelser«, bl.a. fordi en efterfølgende kontrol gennem domstolsbehandling eller gennem ombudsmandsinstitutionen ville blive påvirket af de da foreliggende rapporter udfærdiget af politiet, idet »de forklaringer, der her er afgivet, vil have en vis tendens til at sætte sig fast, således

at det bliver vanskeligt for domstolen eller for ombudsmanden at komme til bunds i sagen.« (13/4 1966).

Justitsministeren svarede – som justitsministre åbenbart mener de bør – at der efter hans mening intet var at udsætte på de hidtidige undersøgelser, – men han tilføjede dog, at han var enig i, at man kunne rejse spørgsmålet om, hvorvidt ordningen var i overensstemmelse med principielle retssikkerhedssynspunkter.

I den betænkning, som fulgte (nr. 507/68), giver hele udvalget, incl. rigspolitichefen, repræsentanten for politimestrene, repræsentanterne for de to politiorganisationer og repræsentanten for politifuldmægtigene, udtryk for, at det principielt er forkert, at politiet selv undersøger klagerne over politiet.

I betænkningen hedder det i øvrigt:

»Der kan derfor anføres principielle betænkeligheder imod, at politiet selv foretager undersøgelsen i anledning af en klage over en politimand. Selv om man ser bort fra forvanskning eller undertrykkelse af bevismateriale, kan selve følelsen af solidaritet med en kollega, hensynet til politiets prestige og lignende betragtninger være en belastning for en effektiv og upartisk undersøgelse af klagesagen.«

Den offentlige kritik og betænkningens principielle tilslutning til denne kritik førte imidlertid i 1973 til den nyordning, at nu skulle politiet ikke blot undersøge klagerne over politiet – nu skulle politiet også have sæde i de organer, som skulle træffe afgørelse i klagesagerne (lokalnævnene)!

Erfaringen med lokalnævnene

Lokalnævnenes arbejde gav hurtigt anledning til kritik i offentligheden. Da justitsministeriet omsider lod udarbejde en statistik over den første 4 års periode, viste det sig, at den megen kritik over en næsten automatisk afvisning af klager over politiet i hvert fald kunne underbygges statistisk: 93 pct. af samtlige klager blev overhovedet ikke undersøgt, men afvist som »åbenbart grundløse« eller af gan-